

lesti secundum Aristotelem in VIII. Metaph. text. comm. xii. potentia ad ubi, sed non ad esse; & sic non oportet quod insit ei potentia ad non esse. Sciendum tamen, quod hæc responsio Commentatoris non est sufficiens: quia si dicitur quod in corpore celesti non sit potentia quasi passiva ad esse, quæ est potentia materiæ, est tamen in eo potentia quasi activa, quæ est virtus essendi; cum expresse dicat Aristoteles in I. de celo & mundo, a text. xx. usque ad xxiii. quod cælum habet virtutem ut sit semper. Et ideo melius dicendum est, quod cum potentia dicatur ad actum, oportet iudicare de potentia secundum modum actus. Motus autem secundum sui rationem quantitatem habet, & extensionem: unde duratio ejus infinita requirit quod potentia movens sit infinita: esse autem non habet aliquam extensionem quantitatis, præcipue in re cuius esse est invariabile, sicut cælum: & ideo non oportet quod virtus essendi sit infinita in corpore finito, licet in infinitum duret: quia non differt quod per illam virtutem aliquid duret in uno instanti, vel tempore infinito, cum esse illud invariabile non attingatur a tempore nisi per accidens.

Quarta obiectio est de hoc quod non videtur esse necessarium quod illud quod movet tempore infinito, habeat potentiam infinitam in illis moventibus quæ movendo non alterantur: quia talis motus nihil consumit de potentia eorum, unde non minore tempore movere possunt, postquam aliquo tempore moverunt quam ante; sicut Solis virtus finita est; & quia in agendo ejus virtus activa non minuitur, infinito tempore potest agere in hæc inferiora secundum naturam, cap. xlii.

Et ad hoc dicimus, quod corpus non movet nisi motum, ut probatum est: & ideo si contingat corpus aliquod non moveri, sequitur ipsum non movere. In omni autem quod movetur, est potentia ad opposita, quia termini motus sunt oppositi: & ideo, quantum est de se, omne corpus quod movetur, possibile est non moveri, & quod possibile est non moveri, non habet de se ut perpetuo tempore moveatur, & sic nec quod in perpetuo tempore moveatur. Procedit ergo prædicta demonstratio de potentia finita corporis finiti, quæ non potest de se movere tempore infinito. Sed corpus quod de se possibile est moveri, & non moveri, movere, & non movere, acquirere potest perpetuitatem motus ab aliquo, quod oportet esse incorporeum: & ideo oportet primum movens esse incorporeum; & sic nihil prohibet secundum naturam corpus finitum quod acquirit ab alio perpetuitatem in moveri, habere etiam perpetuitatem in movere. Nam & ipsum primum corpus celeste secundum naturam potest perpetuo motu inferiora corpora cælestia revolvere, secundum quod sphaera movet sphaeram. Nec est inconveniens, secundum Comm. XII. Metaph. text. xli. quod illud quod de se est in potentia ad moveri, & non moveri, acquirat ab alio perpetuitatem motus, sicut ponebatur esse impossibile de perpetuitate essendi: nam motus est quidam defluxus a movente in mobile; & ideo potest aliquod mobile acquirere ab alio perpetuitatem motus, quam non habet de se: esse autem est aliquid fixum, & quietum in ente; & ideo quod de se est in potentia ad non esse, non potest, ut ipse dicit, secundum viam naturæ acquirere ab alio perpetuitatem essendi.

Quinta obiectio est; quod per prædictum processum non videtur major ratio quare non sit potentia

infinita in magnitudine, quam extra magnitudinem: nam utrobique sequitur quod moveat non in tempore.

Et ad hoc dicendum, quod finitum, & infinitum in magnitudine, & tempore, & motu inventiuntur secundum unam rationem, sicut probatur in III. & in V. Physic. & ideo infinitum in uno eorum autem proportionem finitum in aliis. In his autem quæ earent magnitudine, non est finitum, & infinitum nisi æquivoco: unde prædictus modus demonstrandi in talibus potentiis locum non habet. Aliter autem respondetur, & melius, quod cælum habet duos motores, unum proximum, qui est finitæ virtutis, & ab hoc habet quod motus ejus sit finitæ velocitatis, & alium remotum, qui est infinitæ virtutis, a quo habet quod motus ejus possit esse infinitæ durationis. Et sic patet quod potentia infinita, quæ non est in magnitudine, potest movere corpus non immediate in tempore, sed potentia quæ est in magnitudine, oportet quod moveat corpus immediate, quum nullum corpus moveat nisi motum: unde si moveret, sequeretur quod moveret non in tempore. Potest adhuc melius dici, quod potentia quæ non est in magnitudine, est intellectus, & movet per voluntatem: unde movet secundum exigentiam mobilis, & non secundum (1) proprietatem suæ virtutis. Potentia autem quæ est in magnitudine, non potest movere nisi per necessitatem naturæ, quia probatum est quod intellectus non est virtus in corpore; quia & sic movet de necessitate, secundum (2) proprietatem suæ quantitatis: unde sequitur, si movet, quod moveat in instanti. Secundum hoc ergo, remotis prædictis objectionibus, procedit demonstratio Aristotelis.

9. Amplius. Nullus motus qui est a movente corporeo, potest esse continuus, & regularis, eo quod movens corporeo in motu locali movet attrahendo, vel expellendo. Id autem quod attrahitur, vel expellitur, non in eadem dispositione se habet ad moventem a principio motus usque ad finem, cum quandoque sit propinquius, quandoque remotius; & sic nullum corpus potest movere motu continuo, & regulari; motus autem primus est continuus, & regularis, ut probatur in VIII. Physic. a text. comm. lxxvii. usque ad lxxviii. inclusive. Igitur movens primum motum non est corpus.

10. Item. Nullus motus qui est ad finem, qui exit de potentia ad actum, potest esse perpetuus: qui cum perventum fuerit ad actum, motus quiescit. Si ergo motus primus est perpetuus, oportet quod sit ad finem qui sit semper, & omnibus modis in actu. Tale autem non est aliquod corpus, neque aliqua virtus in corpore, cum omnia hujusmodi sint mobilia per se, vel per accidens. Igitur finis primi motus non est corpus, neque virtus in corpore. Finis autem primi motus est primum movens quod movet sicut consideratum. Hoc autem est Deus. Deus igitur neque est corpus, neque virtus in corpore. Quamvis autem falsum sit secundum fidem nostram quod motus cælestis sit perpetuus, ut infra. II. Lib. cap. xxxvi. & Lib. IV. cap. vii. patebit; tamen verum est quod motus ille non deficit neque propter impotentiam motoris, neque propter corruptionem substantiæ mobilis, cum non videatur motus cælestis per diuturnitatem temporis lentescere. Unde demonstrationes prædictæ suam efficaciam non perdunt.

Huic autem veritati demonstratæ concordat divina auctoritas. Dicitur autem Joan. iv. 24. Spiritus est Deus.

(1) Al. proportionem. (2) Al. proportionem.

Deus, & eos qui eum adorant in spiritu, & veritate adorare oportet. Dicitur etiam I. Tim. 1. 17. Regi scilicet colorum immortalis, invisibilis, soli Deo: & Rom. 1. 20. Invisibilia Dei per ea quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur. Quæ enim non visu, sed intellectu conspiciuntur, incorporea sunt.

Per hoc autem destruitur error primorum Philosophorum naturalium, qui non ponebant nisi causas materiales, ut ignem, vel aquam, vel aliquid hujusmodi; & sic prima rerum principia corpora dicebant, & eadem vocabant deos. Inter quos etiam quidam fuerunt ponentes causas moventes amicitiam, & litem, qui etiam propter prædictas rationes confutantur: nam cum his, & amicitia sint in corporibus, secundum eos, sequitur prima principia moventia esse virtutes in corpore. Ipsi etiam ponebant Deum esse compositum ex quatuor elementis, & amicitia; per quod datur intelligi, quod posuerunt Deum esse corpus cælestis. Inter antiquos autem solus Anaxagoras ad veritatem accessit, ponens intellectum moventem omnia separatim. Hac etiam veritate redarguuntur Gentiles ponentes ipsa elementa mundi, & virtutes in eis existentes deos esse, ut Solem, Lunam, terram, aquam, & hujusmodi, occasionem habentes ex prædictis Philosophorum erroribus. Prædictis etiam rationibus excluduntur deliramenta Judæorum simplicium, Tertulliani, Vadianorum, sive Antropomorphitarum hæreticorum, qui Deum corporalibus lineamentis figurabant; nec non & Manichæorum, qui quamdam infinitam lucis substantiam, per infinitum spatium distentam, Deum existimabant. Quorum omnium errorum fuit occasio quod de divinis cogitantes, ad imaginationem deducebantur, per quam non potest accipi nisi corporis similitudo: & ideo eam in incorporeis meditandis derelinquere oportet.

CAPUT XXI.

Quod Deus est sua essentia.

EX præmissis autem haberi potest, quod Deus est sua essentia, quidditas, seu natura.

1. In omni enim eo quod non est sua essentia, si ve quidditas, oportet aliquam esse compositionem: cum enim in unoquoque sit sua essentia, si nihil in aliquo esset præter ejus essentiam, totum quod res est, esset ejus essentia, & sic ipsum esset sua essentia. Si igitur aliquid non esset sua essentia, oportet aliquid in eo esse præter ejus essentiam, & sic oportet in eo esse compositionem: unde etiam essentia in compositis significatur per modum partis, ut humanitas in homine. Ostensum est autem, in Deo nullam esse compositionem, Deus igitur est sua essentia.

2. Adhuc. Solum illud videtur esse præter essentiam, vel quidditatem rei quod non intrat diffinitionem ipsius: diffinitio enim significat quid est res. Sola autem accidentia rei sunt quæ in diffinitione non cadunt. Sola igitur accidentia sunt in re aliqua præter essentiam ejus. In Deo autem non sunt aliqua accidentia, ut ostenditur, cap. xliii. Nihil igitur est in eo præter essentiam ejus: est igitur ipse sua essentia.

3. Amplius. Formæ quæ de rebus subsistentibus non prædicantur, sive in universali, sive in singulari acceptis, sunt formæ quæ non per se singulariter subsistunt in se ipsis individuata: non enim dicitur, quod Sortes, aut homo, aut animal sit albedo, quia albedo non est per se singulariter subsistens, sed individuatur per subjectum subsistens. Similiter

etiam formæ naturales non subsistunt per se singulariter, sed individuantur in propriis materiis: unde non dicimus, quod hic vel ille ignis, aut ignis sit sua forma. Ipsæ etiam essentia, vel quidditates generum, vel specierum individuantur secundum materiam signatam hujus vel illius individui; licet etiam quidditas generis, vel speciei formam includat, & materiam in communi: unde non dicitur quod Sortes, vel homo sit humanitas. Sed divina essentia est per se singulariter existens, & in se ipsa individuata, ut ostenditur, cap. xlii. Divina igitur essentia prædicatur de Deo, ut dicitur: Deus est sua essentia.

4. Præterea. Essentia rei vel est res ipsa, vel se habet ad ipsam aliquo modo ut causa; cum res per suam essentiam speciem sortiatur. Sed nullo modo potest esse aliquid causa Dei, cum sit primum ens, ut ostensum est, cap. xlii. Deus igitur est sua essentia.

5. Item. Quod non est sua essentia, se habet secundum aliquid sui ad ipsam ut potentia ad actum: unde & per modum formæ significatur essentia, ut puta humanitas. Sed in Deo nulla est potentialitas, ut supra, cap. xvi. ostensum est. Oportet igitur quod ipse sit sua essentia.

CAPUT XXII.

Quod in Deo idem est esse, & essentia.

EX his autem quæ supra ostensa sunt, ulterius probari potest, quod in Deo non est aliud essentia, vel quidditas quam suum esse.

1. Ostensum est enim supra, aliquid esse quod per se necesse est esse, quod Deitas est. Hoc igitur esse quod necesse est, si est alicui quidditati conjunctum, quæ non est quod ipsum est, aut est dissonum illi quidditati, seu repugnans, sicut per se existere quidditati albedinis, aut ei consonum, sive affine, sicut albedini esse in alio. Si primo modo, illi quidditati non conveniet esse quod est per se necesse esse, sicut nec albedini per se existere. Si autem secundo modo, oportet quod vel esse hujusmodi dependeat ab essentia, vel utrumque ab alia causa, vel essentia ab esse. Prima duo sunt contra rationem ejus quod est per se necesse esse: quia si ab alio dependet, jam non est necesse esse. Ex tertio vero sequitur quod illa quidditas accidentaliter advenit ad rem quæ per se necesse est esse: quia omne quod sequitur ad esse rei, est ei accidentale; & sic non erit ejus quidditas. Deus igitur non habet essentiam quæ non sit suum esse.

Sed contra hoc potest dici, quod illud esse non absolute dependet ab essentia illa, ut omnino non sit, nisi illa esset; sed dependet quantum ad conjunctionem qua ei conjungitur; & sic illud esse per se necesse est; sed ipsum conjungi non per se necesse est. Hæc autem responsio, prædicta inconvenientia non evadit. Quia si illud esse potest intelligi sine illa essentia, sequitur quod illa essentia accidentaliter se habet ad illud esse; sed id quod est per se, necesse est illud esse. Ergo illa essentia se habet accidentaliter ad id quod est per se necesse esse: non ergo est quidditas ejus. Hoc autem quod est per se necesse esse, est Deus. Non igitur illa est essentia Dei, sed aliqua essentia Deo posterior. Si autem non potest intelligi illud esse sine illa essentia, tunc illud esse absolute dependet ab eo a quo dependet conjunctio sua ad essentiam illam; & sic redit idem quod prius ostenditur.

2. Item. Unumquodque est per suum esse. Quod

igitur non est suum esse, non est per se necesse esse. Deus autem est per se necesse esse. Ergo Deus est suum esse.

3. Amplius. Si esse Dei non est sua essentia, non autem pars ejus esse potest, cum essentia divina sit simplex, ut ostensum est, cap. xviii. oportet quod hujusmodi esse sit aliquid præter essentiam ejus. Omne autem quod convenit alicui quod non est de essentia ejus, convenit ei per aliquam causam: ea enim quæ per se non sunt unum, si conjunguntur, oportet per aliquam causam uniri. Esse igitur convenit illi quidditati per aliquam causam. Aut igitur per aliquid quod est de essentia illius rei, sive per essentiam ipsam, aut per aliquid aliud. Si primo modo (essentia autem est secundum illud esse) sequitur quod aliquid sit sibi ipsi causa essendi. Hoc autem est impossibile, quia prius secundum intellectum est causam esse quam effectum. Si ergo aliquid sibi ipsi esset causa essendi, intelligeretur esse, antequam haberet esse quod est impossibile. Nisi intelligatur quod aliquid sit sibi causa essendi secundum esse accidentale, quod esse est secundum quid, hoc enim non est impossibile. Invenitur enim aliquid ens accidentale causarum ex principiis sui subjecti, ante quod esse, intelligitur esse substantiale subjecti. Nunc autem non loquimur de esse accidentali, sed de substantiali. Si autem illi deesse conveniat per aliquam aliam causam, omne autem quod acquiritur esse ab alia causa, est causatum, & non est causa prima; Deus autem est prima causa non habens causam, ut supra cap. xiii. demonstratum est: igitur ista quidditas, quæ acquiritur esse aliunde, non est quidditas Dei: necesse est igitur quod Dei esse quidditas sua sit.

4. Amplius. Esse, actum quemdam nominat: non enim dicitur esse aliquid ex hoc quod est in potentia, sed ex hoc quod est in actu. Omne autem cui aliquid actus convenit, aliquid diversum ab eo existens, se habet ad ipsum ut potentia ad actum, actus enim, & potentia ad se invicem dicuntur. Si ergo divina essentia est aliud quam suum esse, sequitur quod essentia, & esse se se habeant, sicut potentia, & actus. Ostensum est autem supra cap. xvi. in Deo nihil esse de potentia, sed ipsum esse purum actum. Non igitur Dei essentia est aliud quam suum esse.

5. Item. Omne quod non potest esse nisi concurrentibus pluribus, est compositum. Sed nulla res in qua est aliud essentia, & aliud esse, potest esse nisi concurrentibus pluribus, scilicet essentia, & esse. Ergo omnis res in qua est aliud essentia, & aliud esse, est composita. Deus autem non est compositus, ut ostensum est, cap. xviii. Ipsum igitur esse Dei est sua essentia.

6. Amplius. Omnis res est per hoc quod habet esse. Nulla igitur res cujus essentia non est suum esse, est per essentiam suam, sed participatione alicujus, scilicet ipsius esse. Quod autem est per participationem alicujus, non potest esse primum ens, quia id quo aliquid participat ad hoc quod sit, est eo prius: Deus autem est primum ens, quo nil est prius. Dei igitur essentia est suum esse.

Hanc autem sublimem veritatem Moyses a Domino est edoctus, qui cum quæreret a Domino Exodi 111. 13. dicens. Si dixerint ad me filii Israel: Quod est nomen ejus? quid dicam eis? Dominus respondit. Ego sum qui sum: sic dices filiis Israel: Qui est, misit me ad vos, ostendens suum proprium nomen esse Qui est. Quodlibet autem nomen est institutum ad significandum naturam, seu essentiam alicujus rei. Unde relinquatur quod ipsum divinum esse est sua

essentia, vel natura. Hanc etiam veritatem catholici Doctores professi sunt. Ait namque Hilarius in Lib. de Trinit. Lib. VII. prop. princ. *Esse non accidens Deo, sed subsistens veritas, & manens causa, & naturalis generis proprietatis.* Boetius etiam dicit in Lib. de Trinit. cap. 111. quod divina substantia est ipsum esse, & ab ea est esse.

CAPUT XXIII.
Quod in Deo non sit accidens.

EX hac etiam veritate de necessitate sequitur quod in Deo super ejus essentiam nihil supervenire possit, neque aliquid ei accidentaliter inesse.

1. Ipsum enim esse non potest participare aliquid quod non sit de essentia sua; quamvis id quod est, possit aliquid aliud participare: nihil enim est formalis, aut simplicius quam esse. Divina autem substantia est ipsum esse. Ergo nihil habet quod non sit de sua substantia: nullum ergo accidens ei inesse potest.

2. Amplius. Omne quod inest alicui accidentaliter, habet causam quare inest, cum sit præter essentiam ejus cui inest. Si igitur aliquid accidentaliter sit in Deo oportet quod hoc sit per aliquam causam. Aut ergo causa accidentis est ipsa divina substantia, aut aliquid aliud. Si aliquid aliud, oportet quod illud agat in divinam substantiam: nihil enim inducit aliquam formam vel substantialem, vel accidentalem in aliquo recipiente, nisi aliquo modo agendo, in ipsum, eo quod agere nihil aliud est quam facere aliquid actu: quod quidem est per formam. Ergo Deus patietur, & movebitur ab aliquo agente; quod est contra prædeterminata, cap. xiii. Si autem ipsa divina substantia est causa accidentis quod sibi inest, impossibile autem est quod sit causa illius, secundum quod est recipiens ipsum: quia sic idem secundum idem faceret se ipsum in actu. Ergo oportet, si in Deo est aliquid accidens, quod secundum aliud, & aliud recipiat, & causet accidens illud, sicut corporalia recipiunt propria accidentia per naturam materiam, & causant per formam. Sic igitur Deus erit compositus; cujus contrarium superius, cap. xviii. probatum est.

3. Item. Omne subjectum accidentis comparatur ad ipsum ut potentia ad actum, eo quod accidens quædam forma est, faciens esse actu secundum esse accidentale. Sed in Deo nulla est potentialitas; ut supra cap. xvi. & xviii. ostensum est. In eo igitur nullum accidens esse potest.

4. Adhuc. Cuicumque inest aliquid accidentaliter, est aliquo modo secundum suam naturam mutabile: accidens enim de se natum est inesse, & non inesse. Si igitur Deus habet aliquid accidentaliter sibi conveniens, sequetur quod ipse sit mutabilis: cujus contrarium supra demonstratum est.

5. Amplius. Cuicumque inest aliquod accidens, non est quicquid habet in se: quia accidens non est de essentia subjecti. Sed Deus est quicquid in se habet. In Deo igitur nullum est accidens. Media sic probatur. Unumquodque nobilissimum invenitur in causa quam in effectu. Deus autem est omnium causa. Ergo quicquid est in eo, nobilissimo modo in eo invenitur. Perfectissime autem convenit aliquid alicui quod est ipsummet: hoc enim perfectius est unum quam cum aliquid alteri substantialiter unitur ut forma materiam; quæ etiam unio perfectior est quam cum aliquid alteri accidentaliter inest. Relinquatur ergo quod Deus sit quicquid habet.

Item.

6. Item. Substantia non dependet ab accidente, quamvis accidens dependeat a substantia. Quod autem non dependet ab aliquo, potest aliquando inveniri sine illo. Ergo potest aliqua substantia inveniri sine accidente. Hoc autem præcipue videtur simplicissimæ substantiæ convenire, qualis est substantia divina. Divinæ igitur substantiæ omnino accidens non inest.

In hanc autem sententiam etiam catholici Doctores conveniunt: Unde Augustinus in Lib. de Trinit. Lib. V. cap. 14. dicit, quod in Deo nullum est accidens.

Ex hac autem veritate ostensa, error quorundam in lege Saracenorum loquentium confutatur, qui ponunt quasdam intentiones divinæ essentiæ superadditas.

CAPUT XXIV.
Quod esse divinum non potest designari per additionem differentie substantialis.

Ostendi etiam ex prædictis potest, quod supra ipsum divinum esse non potest aliquid superaddi quod designet ipsum designatione essentiali, sicut designatur genus per differentias.

1. Impossibile enim est aliquid esse in actu, nisi omnibus existentibus, quibus esse substantiale designatur: non enim potest esse animal in actu, quin sit animal rationale, vel irrationale. Unde etiam Platonici ponentes ideas, non posterunt ideas per se existentes generum, quæ designantur ad esse speciei per differentias essentielles; sed posuerunt ideas per se existentes solarum specierum, quæ ad sui designationem non indigent essentialibus differentiis. Si ergo divinum esse per aliquid aliud superadditum designatur designatione essentiali, ipsum esse non erit in actu, nisi illo superaddito existente. Sed ipsum esse divinum est sua substantia, ut ostensum est cap. xiii. Ergo substantia divina non potest esse in actu, nisi aliquo superveniente; ex quo potest concludi, quod non sit per se necesse esse, cujus contrarium supra cap. xv. ostensum est.

2. Item. Omne illud quod indiget aliquo superaddito ad hoc quod possit esse, est in potentia respectu illius. Sed divina substantia non est aliquo modo in potentia, ut supra cap. xvi. ostensum est, sed sua substantia est suum esse. Ergo esse suum non potest designari aliqua designatione substantiali per aliquid sibi superadditum.

3. Amplius. Omne illud per quod res consequitur esse in actu, & est intrinsecum rei, vel est tota essentia, vel pars essentia. Quod autem designat aliquid designatione essentiali, facit rem esse actu, & est intrinsecum rei designatæ; alias per id designari non posset substantialiter. Ergo oportet quod sit vel ipsa essentia rei, vel pars essentia. Sed si aliquid superadditum ad esse divinum, hoc non potest esse tota essentia Dei, quia jam ostensum est cap. xiii. quod esse Dei non est aliud ab essentia ejus. Relinquatur ergo quod sit pars essentia divina: & sic Deus erit compositus ex partibus essentialiter; cujus contrarium supra cap. xviii. ostensum est.

4. Item. Quod additur alicui ad designationem alicujus designatione essentiali, non constituit ejus rationem, sed solum esse in actu: rationale enim additum animali acquirit animalis esse in actu; non autem constituit rationem animalis, inquantum est animal, nam differentia non intrat diffinitionem generis. Sed si in Deo addatur aliquid per quod designatur desig-

natione essentiali, oportet quod illud constituat ei cui additur, rationem propriam ejus quidditatis, seu naturæ: nam quod sic additur, acquirit rei esse in actu. Hoc autem scilicet esse in actu, est ipsa divina essentia, ut supra cap. xiii. ostensum est. Relinquatur ergo quod supra divinum esse nihil possit addi quod designet ipsum designatione essentiali, sicut differentia designat genus.

CAPUT XXV.
Quod Deus non sit in aliquo genere.

EX hoc autem de necessitate concluditur, quod Deus non sit in aliquo genere.

1. Nam omne quod est in aliquo genere, habet aliquid in se per quod natura generis designetur ad speciem: nihil enim est in genere quod non sit in aliqua ejus specie. Hoc autem in Deo est impossibile, ut ostensum est cap. præced. Impossibile est igitur Deum esse in aliquo genere.

2. Amplius. Si Deus sit in genere, aut est in genere accidentis, aut in genere substantiæ. In genere accidentis non est: accidens enim non potest esse primum ens, & prima causa. In genere etiam substantiæ esse non potest: quia substantia quæ est genus, non est ipsum esse: alias omnis substantia esset esse suum, & sic non esset causatum ab alio; cum ratio generis salvetur in omnibus quæ sub genere continentur, & sic nulla substantia esset causata ab alio; quod esse non potest, ut patet ex dictis, cap. xiii. & xv. Deus autem est ipsum esse. Igitur non est in aliquo genere.

3. Item. Quidquid est in genere, secundum esse differt ab aliis quæ in eodem genere sunt: alias genus de pluribus non prædicaretur. Oportet autem omnia quæ in eodem genere sunt, in quidditate generis convenire, quia de omnibus genus in quod quid est prædicatur. Esse igitur cujuslibet in genere existentis, est præter generis quidditatem. Hoc autem in Deo impossibile est. Deus igitur in genere non est.

4. Amplius. Unumquodque collocatur in genere per rationem suam quidditatis; genus autem prædicatur in quod quid est. Sed quidditas Dei est ipsum suum esse, secundum quod non collocatur aliquid in genere: quia sic ens esset genus, quod significat ipsum esse. Relinquatur ergo quod Deus non sit in genere. Quod autem ens non possit esse genus, probatur per Philosophum III. Metaph. text. comm. x. in hunc modum. Si ens esset genus, oporteret differentiam aliquam inveniri, per quam traheretur ad speciem. Nulla autem differentia participat generis, ita scilicet quod genus sit in ratione differentia, quia sic genus poneretur bis in diffinitione speciei; sed oportet differentiam esse præter id quod intelligitur in ratione generis. Nihil autem potest esse quod sit præter id quod intelligitur per ens, si ens sit de intellectu eorum de quibus prædicatur; & sic per nullam differentiam contrahi potest. Relinquatur ergo quod ens non sit genus: unde ex hoc de necessitate concluditur, quod Deus non sit in genere.

Ex hoc etiam patet quod Deus diffiniri non potest, quia omnis diffinitio est ex genere, & differentiis.

Patet etiam quod non potest demonstratio de ipso fieri nisi per effectum, quia principium demonstrationis est diffinitio ejusdem de quo fit demonstratio.

Potest autem alicui videri quod quamvis nomen substantiæ Deo proprie convenire non possit, quia Deus non substat accidentibus; res tamen significata

C

per